Parlamendi suurim opositsioonijõud on sündinud
Loe lk 3

Kuidas vähendada naiste ja meeste palgalõhet?
Loe lk 6

Sotsiaaldemokraat

www.sotsdem.ee • aprill 2013

Eesti ootab muudatusi

Ilmar Saabas (Delfi)

Rahvakogu näitab, et Eestis liigutakse tegeliku osalusdemokraatia poole.

Aprilli alul kogunenud Rahvakogu arutas ja hääletas ettepanekuid Eesti riigi valitsemise osas, mille president on juba ka Riigikogule üle andnud. Seadusandjale Toompeal on antud selge signaal ja ettepanekuid tuleb tõsiselt kaaluda. Sealjuures on paljud neist ka sarnased või kattuvad sotside algatustega, neist teemegi allpool ülevaate.

Erakondade konkurents

Rahvakogu: Võiks lubada erakonna luua 200 liikmega nagu enne 1995. Aastat. (64%)

SDE on samuti välja käinud erakonna registreerimisnõude alandamist, meie ettepanek oli 500.

Rahvakogu: Kehtestada ülempiir poliitilise reklaami kulule ja mahtudele.(42%+42%)

SDE on mitu korda esitanud eelnõu seada 400 000 -eurone lagi kampaaniakuludele.

Rahvakogu: Võimaldada kautsjon asendada teatud hulga toetusallkirjade kogumisega. (44%)

SDE on kautsjoni lihtsustamise poolt, vähendaksime kandideerimiseks makstava kautsjoni suurust kaks korda ühe Vabariigi Valitsuse kehtestatud kuupalga alammäärani iga registreerimiseks esitatud isiku kohta. Vabastaksime uue erakonna Riigikogu valimistel osalemisel nelja aasta jooksul kautsjoni tasumisest.

Rahvakogu: Langetada valmiskünnist kolmele protsendile. (75%)

SDE on taotlenud künnise alandamist neljale protsendile.

Politiseerituse vähendamine

Rahvakogu: Keelata Riigikogu liikmetel riigi osalusega äriühingute nõukogudesse kuuluda. (62%)

SDE on teadlikult esitanud valitsuse poolt nimetatavatesse nõukogudesse inimesi väljastpoolt parlamenti. Ka leiavad sotsid, et riigi osalusega äriühingute nõukogude liikmed peaksid saama aktsepti ametisse nimetamiseks vastavalt Riigikogu komisjonidelt.

Rahva kaasamine

Rahvakogu: Kas pead vajalikuks reguleerida seadusega, kuidas on tagatud avalikkuse informeerimine ja võimalused õigusaktide ettevalmistamise erinevates etappides osaleda? (pooldas 84%)

SDE esitas novembris nn "demokraatia paketi", mis teenib poliitika ja valitsemise avatumaks muutmise huve. Samuti esitati eelnõu Riigikogu komisjonide töö avalikuks muutmiseks, mille üks eesmärkidest on kodanikuühenduste suurem kaasamine komisjonide töösse.

Valimised

Rahvakogu: Jaotada kompensatsioonimandaadid, lähtudes kandidaadile antud toetusest. (53%)

SDE on esitanud eelnõu, millega soovib muuta kompensatsioonimandaatide jagamise korda nii, et üleriigilises kompensatsioonimandaatide nimekirjas reastatakse kandidaadid ümber vastavalt nende kogutud häälte arvu suhtele ringkonna lihtkvooti.

Rahvakogu: Võrdsustada üksikkandidaadi valituks osutumise tingimused erakonna nimekirja tingimustega ehk ta saab mandaadi, kui on kogunud vähemalt 75% lihtkvoodiks vajalikest häältest. (92,5%)

SDE soovis laiendada üksikkandidaatidele seni erakondadele sätestatud boonust saada mandaat ka juhul, kui häälte arv moodustab vähemalt 75 protsenti lihtkvoodist.

Erakondade rahastamine

Rahvakogu: Muuta praegust süsteemi nii, et pool riigi toetust jagatakse Riigikokku pääsenud erakondade vahel võrdselt ja pool toetust kõigile valimistel kandideerinud erakondadele vastavalt saadud häälte arvule. (87%)

SDE: Esimese lugemise on läbinud sotside eelnõu, millega soovitakse lihtsustada uute poliitiliste jõudude erakonnana registreerimist, osavõttu valimistel ning jõudmist parlamenti ning muuta erakondade riigieelarveline rahastamine proportsionaalsemaks.

Eelnõu alusel jagataks pool riigieelarvelisest eraldisest kõigi Riigikogus esindatud erakondade vahel võrdselt ning teine pool kõigi Riigikogu valimistel vähemalt 2% valijate toetuse kogunud erakondade vahel proportsionaalselt saadud häälte arvuga.

Rahvakogu: Muuta õigusakte selliselt, et erakonnale tehtava anonüümse, varjatud või juriidilise isiku annetuse vastuvõtmise eest nähakse ette kriminaalvastutust. (85%)

SDE: Tegemist on sisuliselt sama punktiga, mis kaotati karistusseadustikust eelmise Riigikogu koosseisu lõpus. Sotsid hääletasid punkti kaotamise vastu.

Rahvakogu: Suurendada erakondade rahastamise järelevalve organi volitusi kontrollida riigi rahastatud erakondade ja nende sidusorganisatsioonide kogu majandustegevust. (86%)

SDE on korduvalt teinud ettepaneku viia sisse sõltumatu kampaaniakulude audit, mis võimaldaks samuti erakondade rahastamist oluliselt paremini kontrollida.

Täpsemat informatsiooni Rahvakogu protsessi kohta leiad www.rahvakogu.ee

Juhtkiri

Sundparteistamine on järsk pööre minevikku

Andres Anvelt
SDE aseesimees

Täna kehtiv erakonnaseadus ütleb, et erakond on Eesti kodanike vabatahtlik poliitiline ühendus, mille eesmärgiks on oma liikmete ja toetajaskonna poliitiliste huvide väljendamine ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse võimu teostamine. Viimasel ajal tundub aga järjest rohkem, et võimuerakonnad on seda demokraatia jaoks olulist mõistet jõuliselt moondama asunud.

Oleme viimastel kuudel kuulnud, kuidas inimesed on näiteks töökohtadel massiliselt liikmeavaldusi täitnud, kuigi asja ainuke eesmärk on hajutada usalduskriisis vaevlevate erakondade ladviku ohtu kaotada võim. Ka jõudsid avalikkuse ette järjekordsed võikad näited mittepoliitiliste ametikohtade politiseerimisest koos neile hinnasildi lisamisega parteikassa heaks.

Kindlasti ei ole sellisel sundparteistamisel mingit pistmist oma kõigi liikmete huvide väljendamisega. Inimesi, kes ei saa öelda "ei", kasutatakse lihtsalt ära. Peipsi ääres toimunu näitas selgelt, et läbi sundparteistamise tahtis kohalik IRL-i võimuladvik kindlustada endale nii erakondlikku kui ka sellest tuleneva kitsa ringi majanduslikku ülemvõimu regioonis. Tallinna keskerakondliku linnavõimu puhul on tegu pigem sooviga põlistada oma kohalolek ka ajaks, kui rahva enamus otsustab pöörata seniselt auklikult teelt uuele suunale. Kõik selleks, et kindlustada oma võimu vahendeid valimata.

> **Inimesi, kes ei saa öelda "ei", kasutatakse lihtsalt ära.**

Kindlasti mängib siin rolli ka nõukogudeaegne kogemus, kus parteiline kuuluvus ja ametiredelil edenemine käisid käsikäes. Tänapäeval on aga sellele lisandunud veel palju laiem mõõde – mõjutada inimese käekäiku ja edukust ka erasektoris. See kõik devalveerib demokraatliku ühiskonna arengut ja jagab inimesed mitte tegeliku võimekuse, vaid erakondliku reaalsuse järgi. Kui tahad olla aus, siis edukust pole loota või kui tahad olla edukas, siis pead oskama koos huntidega ulguda või kalana vaikida.

Samal ajal kuulen veel ühest murettekitavast suundumusest. Koos sotside populaarsuse ja erakonna liikmete arvu tõusuga on meie inimestele üle Eesti hakatud tegema ettepanekuid lahkuda koduerakonnast, kuna tema amet ja maailmavaade ei minevat kokku. Selline sunduslik lahtiparteistamine on oma sisult sama ohtlik ja tuletab meelde Eesti diktaatorliku riigivalitsemise algust 30ndatel, kui peale riigipööret hakati valitsemise juurest eemaldama ebamugavat opositsiooni.

Sarnasus on muljetavaldav: kivistunud võimuladvikul on kombeks oma positsioone kindlustada mitte läbi eduka poliitikategemise, vaid hirmutamise ja tagakiusamise. Täna toimuv tundubki seetõttu järsu pöördena meie endi vabaduse ajalukku. Meie sotsiaaldemokraatide ühine ülesanne on seda takistada, täna oma julgete sõnumitega, homme läbi demokraatliku võimu teostamise. Teist teed lihtsalt polegi.

Sotsiaaldemokraat: Tiraaž: 7000 / Väljaandja: Sotsiaaldemokraatlik Erakond / Aadress: Ahtri 10A, Tallinn 10151Telefon: 611 6040 / Tellimine, kaastöö ja lisainfo: ajaleht@sotsdem.ee

Sotsid Eesti priiuse põlistamise teel

Jaak Juske
ajaloohuviline

FOTO: ERAKOGU

Eesti Sotsiaaldemokraatliku Tööliste Partei juhtkond 1920. aastate alguses. Mõjukamad tegelased istuvad esimeses reas (vasakult): Aleksander Oinas, August Rei, Mihkel Martna, Alma Ostra-Oinas ja Karl Ast.

Meie priiuse põlistamise päeva puhul on õige hetk vaadata korraks ajas tagasi ja tuletada meelde sotsiaaldemokraatide panust oma vaba ja demokraatliku riigi loomisse ning hoidmisse.

20. sajandi alguses siinmail tuule tiibadesse saanud sotsiaaldemokraatide selge toetus Eesti omariiklusele hoidis 95 aasta eest ära verise kodusõja. Lätlastel ja soomlastel nii hästi ei läinud.

Demokraatlik põhiseadus

Eesti eelparlamendi Asutava Kogu valimistel 1919. aasta kevadel said sotsiaaldemokraatliku maailmavaadet esindavad erakonnad lausa kolmveerand kohtadest. Just see kogu võttis vastu tol hetkel ühe maailma demokraatlikuma põhiseaduse, mis tagas valimisõiguse naistele ja kultuurautonoomia vähemusrahvustele.

Aga Asutav Kogu viis läbi ka radikaalse maareformi, mille tulemusena sai eestlastest oma maa peremees ja juurdus tervet Eestit kattev elujõuliste talude traditsioon.

Maareform andis seeläbi Vabadussõja rinnetel võitlevatele meestele selge eesmärgi, mille nimel oma maad vaenlase eest kaitsta. Olgu mainitud, et tollased parempoolsed erakonnad polnud baltisaksa mõisnike eraomandit ümberjagava maareformi elluviimise vajalikkuses sugugi kindlad.

Sotsid jäid Riigikogus oluliseks jõuks kuni parteide keelustamiseni 1934. aastal. Oluline roll oli sotsiaaldemokraatidel täita taas okupatsiooniaastatel: varasem riigivanem ja vasakpoolse liikumise suurkuju August Rei oli aastakümneid Eesti riigi hoidja eksiilis, Peaminister Vabariigi Presidendi ülesandeis kuni oma surmani 1963. aastal.

Ideekandjad kirjanikud

Tänane Sotsiaaldemokraatlik Erakond on pidanud tähtsaks enam kui sajandi taha ulatuvat mõttelist ja eelkõige ideelist sidet oma eelkäijatega. On ju sotsiaaldemokraatlik ilmavaade olnud omane paljudele tuntud eesti kirjanikele, nagu Eduard Vilde, Friedebert Tuglas, Anton Hansen Tammsaare ja Gustav Suits. Muide, neist viimane käis 1918. aasta jaanuaris välja idee Eesti Töövabariigist, mis toona võimul olnud kommunistidele kohe üldse ei meeldinud.

Kuna uuel iseseisvusajal on suures osas olnud jäme ots siiani paremparteide käes, tuleb 2013. aastal seista Eesti sotsiaaldemokraatidel sisuliselt samade ideede eest, kui sajand tagasi.

Tasuta haridus, erinevaid elanikkonnagruppe arvestava tulumaksu kehtestamine, töötajate sotsiaalsete garantiide suurendamine, demokraatlike väärtuste hoidmine - need on vaid mõned näited sellest tugevast ajaloolisest sidemest.

Ligi 95 aastat pärast Asutava Kogu valimisi on sotsid tõusnud taas kõige tugevamaks poliitiliseks jõuks.

Priiuse põlistamise päev 27. märts on väga oluline murdejoon. Järgmine saabub seitsme aasta pärast – siis on Eesti riik olnud vaba kauem kui okupeeritud. Olgem siis rõõmsad, et saame elada vabas Eestis.

AUSUS MAKSAB!

Erakonna liikmemaks ei ole vaid iga liikme põhikirjaline kohustus, vaid võimalus reaalselt näidata, et tegutsed ideaalide nimel.

Liikmemaksu suuruse määrab Sinu südametunnistus - nii ei käi see kellegile üle jõu:

5 eurot aastas – pensionäridele, õpilastele ja üliõpilastele, töötutele;

10 eurot aastas – isikutele, kelle sissetulek on alla 1000 € ühes kalendrikuus;

20 eurot aastas – isikutele, kelle sissetulek on üle 1000 € ühes kalendrikuus.

SDE konto:
SEB Pangas 100 220 002 600 09 ja Swedpangas 22 101 567 4174

Eelmisel aastal oli SDE kõige aktiivsemalt liikmemaksu maksvate liikmetega erakond Eestis. Tegutse palun kohe, sest Sinust sõltub, kas me ka sel aastal oleme suunanäitajad!

© BCE ECB EZB EKT EKP 2002

Majandus ja sotsiaaldemokraatia

Anto Liivat
SDE programmi-ja põhikirjatoimkonna juht

Eestis levinud müüt majandusteemadel loomupäraselt pädevatest paremerakondadest ei pea tegelikult paika. Nende käilakujud Milton Friedman ja Friedrich Hayek on majandusmõtte ajaloos möödunud sajandi tähed. Viimastel aastatel on Nobeli majanduspreemiad antud just sotsiaaldemokraatlikult mõtlevatele teadlastele nagu Joseph Stiglitz ja Paul Krugman.

Edetabelikoht ei taga heaolu

Tänasele valitsusele paistab olevat Eesti koht kõikvõimalikes pingeridades ülitähtis. Vabariigi Valitsuse kodulehelt leiab isegi alajaotuse „Ülevaade Eesti positsioonist rahvusvahelistes edetabelites". Kui meil läheb hästi, ei unustata seda mainida ning hästi läheb meil väidetavasti siis, kui eelarve on tasakaalus ja SKP kasvab. Ei saa salata, kasvanud ta ju on, kuid siiski ei tunne paljud inimesed, et nende heaolu sellest paranenud oleks. Miks paistab nii, et numbrid räägivad üht, enesetunne aga teist keelt?

Majanduse toimimist on tihti võrreldud ühiskonna vereringega. Arstid teavad, et kasutades inimese verepilti tema tervisliku seisundi hindamiseks, tuleb vaadelda mitte üksikut meelepärast, vaid paljusid erinevaid näitajaid. Hinnata majanduskeskkonna olukorda vaid SKP kasvu alusel, on samavõrd diletantlik, kui hinnata inimese tervislikku seisundit pelgalt hemoglobiini taseme järgi. Verepilt tervikuna pole kuigi rõõmustav. Maailma riikide majandusliku konkurentsivõime edetabelis (The Global Competitiveness Index 2012–2013) asume 34. kohal. Samas, 2007. aastal paiknesime 25. ja 2001. aastal 27. kohal. Rikaste ja arukate riikide uks on suletud, sest oleme jäänud paigal tammuma. Mõttemudelid, mis olnud seni asjakohased, on muutunud arengut takistavaks piiranguks.

Majandus inimest teenima

Järgmise peaministrierakonnana tuleb sotsiaaldemokraatidel end kehtestada ka Eesti majandusmõtte edasiviijatena, küsides, kuidas vastata majanduspoliitika instrumentidega Eesti ees seisvatele väljakutsetele. Olgu nendeks siis vananev rahvastik, maapiirkondade tühjenemine, hariduslik kihistumine või sissetulekute ebavõrdsus. Ilmavaateline raamistik lahenduste loomiseks on olemas, kui vaid julgeda vaadata sinna, kuhu liberaalid ja konservatiivid pole tihanud kiigata.

Koostame täna aktiivselt majanduseprogrammi Eesti elu edendamiseks, mida peaministrierakonnaks saade ellu viima asume. Kõigi värsked mõtted on teretulnud!

Ettepanekud saata anto.liivat@sotsdem.ee

Sotsid ja demokraadid said parlamendi suurimaks opositsioonijõuks

14. märtsil sõlmisid Sotsiaaldemokraatliku Erakonna esimees Sven Mikser ja Demokraatide Ühenduse esimees Rainer Vakra koostööleppe, mille alusel tegutsevad sotsiaaldemokraadid ja demokraadid riigikogus edasi ühtse poliitilise jõuna.

FOTO: TIIT BLAAT (DELFI)

Sven Mikser ja Rainer Vakra Toompeal koostöölepet allkirjastamas.

Sotsiaaldemokraatide ja demokraatide koostöö tähistab riigikogu suuruselt teise jõu tekkimist, mille keskseks eesmärgiks on pakkuda tugevat vastukaalu tänasele primitiivsele parempoliitikale.

Alternatiiv valitsusele

Rainer Vakra avadab lootust, et koostöö aitab päästa Eesti poliitilisest kreenist. Sotside ja demokraatide sihiks on töötada välja ettepanekud ja konkreetne tegevuskava, mis oleks tõsiseltvõetavaks alternatiiviks praegusele valitsuse aetavale poliitikale.

"Sotsiaaldemokraate ja demokraate seob ühine arusaam, et Eesti poliitika peab muutuma ausaks ja avatuks. Olukorras, kus Eesti parem- ja vasakliberaalid – Reformierakond ja Keskerakond – on teineteisele märgatavalt lähenemas, ähvardab vabakonna nõudmistest alguse saanud ja Rahvakogu protsessis arutatud algatusi tankerdumine parlamendienamuse vastuseisu. Seetõttu on demokraatlikku avatust toetavate jõudude koondumine iseäranis oluline," märkis Sven Mikser.

Poliitkultuur vajab muutusi

"Meie jaoks on olulisimaks teemaks Eesti rahvastiku küsimused, suur väljaränne ja vähene sündivus ning inimeste igapäevane toimetulek. Sellest peavad lähtuma kõik otsused regionaalpoliitikas, rahanduses ja energeetikas," rõhutab Vakra. Ta leiab, et jõulisi muudatusi vajab ka Eesti poliitiline kultuur, kus vaatamata näiteks erakondade rahastamise skandaalile, pole reaalselt ühtegi sammu tegeliku olukorra muutmiseks astutud.

> **Eesmärgiks on pakkuda tugevat vastukaalu tänasele primitiivsele parempoliitikale.**

"Ma olen korduvalt juhtinud tähelepanu, et Reformierakond ja Keskerakond teevad nii avalikkuse ees kui Rahvakogus suuri sõnu, aga tegelikult ei toeta nad ei erakondade rahastamise muutmist ega valimiskulutuste piiranguid," kinnitab Vakra, lisades, et nende parteide ainuke eesmärk on tsementeerida praegune olukord, et välistada uute konkurentide tekkimist.

Koostöö ka kohalikul tasandil

Demokraatide ja sotsiaaldemokraatide koostööks on hea stardipositsioon ka teatud omavalitsustes. "Tajume samu murekohti Eesti ühiskonnas ja usun, et ühiste mõtete ja ideede korral oleme suutelised muutma näiteks Tallinnas toimuvat," leiab Vakra, kes usub, et Eesti Vabariigi pealinn väärib ausat, läbipaistvat ja korruptsioonivaba juhtimist.

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni kuulub 19 ja demokraatide ridadesse viis saadikut: Deniss Boroditš, Lembit Kaljuvee, Inara Luigas, Kalle Laanet ja Rainer Vakra.

Koostöölepe

14. märtsil 2013 kirjutasid Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni esimees Sven Mikser ja Demokraatide Ühenduse esimees Rainer Vakra alla Riigikogu Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni ja Riigikogu Demokraatide Ühenduse koostööleppele.

Koostöölepe

Riigikogu Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon ja Riigikogu Demokraatide Ühendus, väljendades kindlat usku ja veendumust

– et Eesti inimesed peavad leidma tööd ja saama tasu, mis toob perele toidu lauale;
– et ükski laps ei pea minema magama tühja kõhuga;
– et elu on võimalik mujalgi kui suurlinnades;
– et õhuke ja suutmatu riik ei saa teenida Eesti inimeste huve;
– et Eesti riik kuulub kõigile Eesti inimestele, olenemata nende elukohast ja emakeelest;
– et ühiskonna jõukuse eelduseks on inimvara arendamine;
– et rahval on arvamus ja sellega tuleb arvestada;
– et poliitiliste otsuste langetamine peab olema läbipaistev ja aus;
– et parempoolsele poliitikale on inimkeskne alternatiiv.

Lepivad kokku

– et Riigikogu XII koosseisus tegutsetakse ühtse poliitilise jõuna, mis pakub tugevat, ausat ja inimesest hoolivat vastukaalu parempoolsele valitsusele.

Selleks

– töötame välja, esitame ja toetame ühiselt algatusi, mis teenivad eeltoodud põhimõtteid ja eesmärke;
– lähtume kõigis otsustes avalikust huvist ning otsuste mõjust Eesti inimeste heaolule ja toimetulekule;
– pakume kõigile võimalust osaleda poliitiliste otsuste kujundamisel;
– taotleme poliitikas suuremat erakonnaülest koostööd riiklikult olulistes küsimustes.

Hirm sotsiaaldemokraatide ees sai otsustavaks

21. märtsil toimusid Toompeal üle pikkade aastate tõeliselt põnevad riigikogu juhatuse valimised. Pärast seda, kui sotsiaaldemokraadid olid löönud käed demokraatidega, pidanuks üks aseesimeeste postidest kuuluma SDE raudvarale Eiki Nestorile.

Kuivad arvud andsid Eikile kokku 24 ja keskerakondlasele Jüri Ratasele 21 häält. Teisalt oli selge, et keskerakond teeb kõik mis võimalik, et Ratas asespiikriks jääks.

Valimiste teises voorus loeti Laine Randjärvele 38, Jüri Ratasele 31 ja Eikile 28 häält. Teisisõnu andis koalitsioon, kelle jutupaunikud eelnevalt muudkui kinnitasid, et nad toetavad nagu üks mees Randjärve ja aseesimehe koht on opositsiooni siseasi, ära tervelt 14 häält.

Mida sellest tulemusest välja lugeda? Kui sotsiaaldemokraatidel tekkis võimalus ennast näidata, suutsid ülejäänud kolm kokku leppida ja selle plaani nurjata.

Üllatust siin polnud, kuigi üllatunuid oli palju. Võimuerakondi kannustas nii talitama hirm sotsiaaldemokraatide ja nende tulevase edu ees. Ju peetakse keskerakonda nõrgemaks konkurendiks. Samas spekuleeritakse üha enam võimaluse üle, et reformierakond võib pärast kohalikke valimisi IRL-i üle parda heita ja teha koalitsiooni keskerakonnaga. Sel juhul oleks neile Ratas parlamendi juhatuses märksa sobivam valik.

Tiit Tammsaar asus Riigikogu liikmeks

Lapsehoolduspuhkusele siirdunud Urve Palo asendusliikmena asus alates 15. märtsist Riigikogu liikme ametisse Tiit Tammsaar. Tiit Tammsaar on ka majanduskomisjoni liige.

Sotsiaaldemokraat

Erakonna ajalugu

Eesti sotside esimesest ajalehest

Eesti sotsiaaldemokraatia pika ajaloo jooksul on välja antud mitut ajalehte. Neist esimene oli ajaleht Uudised, mis ilmus Tartus aastatel 1903-1905. Tallinnas kandis samal ajal vasakpoolseid ideid ajaleht Teataja.

1873. aastal Pangodi vallas sündinud Peeter Speek hakkas 1903. aastal andma Tartus välja ajalehte Uudised. Speek väljendas oma ajalehes sotside vaateid ning kui puhkes 1905. aasta revolutsioon, asus ta organiseerima Eesti-põhist vasaku parteid.

Tema juhtimisel loodigi Eesti Sotsiaaldemokraatlik Ühisus, mis kasvas 1905. aasta lõpuks Eesti kõige suuremaks poliitiliseks jõuks. Uudistest sai erakonna häälekandja, mis seisis selgelt vasakpoolsete vaadete eest.

1905. aasta kevadel avaldas Speek Uudistes esmakordselt nõudmise Vene keisririigi föderaliseerimise ja Eestile autonoomse osariigi staatuse andmise kohta. Nii hakati Tartu sotsialiste kutsuma föderalistideks.

Uudised suleti Vene võimude poolt 1906. aastal, kui Eestis rakendati valitsuse karistuspoliitikat. Peeter Speek oli sunnitud põgenema välismaale, kust ta enam tagasi ei pöördunudki. Tema toimetamisel ilmusid aga veel mitmed eestikeelsed vasakpoolsed ajalehed.

Tallinna sotsiaaldemokraatide eesotsas oli aga 20. sajandi alguses kogu hilisem sotside raskekahurväg – August Rei, Alma Ostra, Karl Ast ja teised.

Speek suri 95-aastasena USAs Arlingtonis.

Tallinna sotsiaaldemokraatide eesotsas oli aga 20. sajandi alguses kogu hilisem sotside raskekahurväg – August Rei, Alma Ostra, Karl Ast ja teised.

"Tallinna komitee oli tsentralistlik nagu terve Vene riik," iseloomustas toonast parteiliini revolutsionäär Marta Lepp.

Pealinna sotse toetas 1901. aastal Konstantin Pätsi asutatud ajaleht Teataja, mille toimetusse kuulusid Eduard Vilde, Hans Pööglemann, Mihkel Martna, Mihkel Pung, Otto Münther, Johannes Voldemar Veski ning Anton Hanen Tammsaare, kellest suurem osa oli teinud aktiivset kaastööd ka Tartu Uudistele.

1905. aastal suletud Teataja jätkas järgmisel aastal ilmumist Vaatleja nime all. Eestikeelse vasakpoolse ajakirjanduse traditsioon oli loodud. ●

Jaak Juske
ajaloohuviline

Tartumaa

Sotsiaaldemokraat tutvustab igas lehes ühte SDE piirkonda. Tähestikust lähtudes toob seekordne number lugejateni **Tartumaa** piirkonna tegemised ja plaanid. Järgmisel leheküljel olev intervjuu tutvustab ühte väikeettevõtjast naist, kelle ekstravagantsuseks on päikseprillid.

Tartumaa sotse julgustab positiivne tagasiside

Sotsiaaldemokraadi küsimustele Tartumaa kohta vastas piirkonda alates 2010. aasta lõpust juhtiv Priit Lomp.

FOTO: SDE

Erakonna esimees Sven Mikser ning Tartumaa ja Jõgevamaa Riigikogu valimiste meeskond. Pildil all vasakult: Kristina Ruder, Jaan Õunapuu, Sven Mikser, Priit Lomp, Anne Aleksejev, Katrin Kare. Üleval vasakult: Anne-Ly Võlli, Jüri Morozov ja Jana Morozov.

Mis selle aja jooksul piirkonna-elus muutunud on?
Paari aastaga oleme enam kui kahekordistanud osakondade arvu maakonnas, samuti on liikmeskond tublisti kasvanud.

2011. aastal toimunud Riigikogu valimiste järel on meie valimisringkonnal ka oma esindaja Toompeal – Jaan Õunapuu. Loodetavasti suudame selle näitaja järgmistel valimistel vähemalt kahekordistada.

Tartumaa piirkond

Liikmeid: 180

Osakonnad: Elva linn, Konguta, Rannu-Nõo, Rõngu, Tartu vald, Ülenurme vald, Tartumaa.

Sotsid Tartumaa omavalitsuses: Haaslava vallavanem Priit Lomp, Konguta Vallavolikogu esimees Jüri Šanin, kohalike volikogude liikmed Haaslaval, Kongutas, Puhjas, Rannus, Rõngus, Varal, Ülenurmel.

Esindus Riigikogus: Jaan Õunapuu (majanduskomisjoni aseesimees, julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjoni liige)

Piirkonna koduleht:
blogid.sotsdem.ee/tartumaa

Millised on sinu eesmärgid piirkonna esimehena?
Pean olulisimaks tublide inimeste kaasamist meie tegemistesse, osakondade arvu suurendamist, mis tagab laiema kandepinna üle terve maakonna.

Millised on Tartumaa sotside eesmärgid kohalikel valimistel?
Eelmiste kohalike omavalitsuste volikogude valimiste järel olime erakonnana esindatud kahes Tartumaa omavalitsuses – Rannus ja Ülenurmes –, lisaks osutusid valituks meie erakonna liikmed valimisliitude nimekirjas Rõngus ja Varal.

Valimistevahelisel ajal on meie maailmavaate esindajate arv erinevates volikogudes tublisti kasvanud. Oktoobrikuistel valimistel soovime, et rohkem kui pooltes Tartumaa omavalitsustes saaks oma hääle anda Sotsiaaldemokraatliku Erakonna nimekirja kuuluvate kandidaatide poolt.

Pean olulisimaks tublide inimeste kaasamist meie tegemistesse.

Samas ei pea ma paljudes kohtades kohalikku poliitikat väga erakondlikuks, mistõttu olen kindel, et mitmed meie liikmed võivad kandideerida ning osutuda valituks ka mõne valimisliidu nimekirjas. Peaasi, et oleks soov kohalikku elu edendada ning piirkonna huvidest lähtuvalt õigeid otsuseid teha.

Mis nende eesmärkide saavutamiseks juba toimub?
Töö käib kõigis osakondades ning nimekirjade koostamisega tegeletakse aktiivselt. Samuti tegutseme omavalitsustes, kus osakonda moodustatud pole. Inimeste positiivne tagasiside on ergutav ning näitab, et ajame õiget asja.

Kas lähiajal on tulemas ka mõni suurem piirkonna üritus?
Nagu kõik teised piirkonnad, püüame koolitada oma piirkonna inimesi erinevatel omavalitsuste volikogude valimisi puudutavatel teemadel. Kandidaatide koolitus toimub juba 14. aprillil Tartu Ülikooli Raamatukogus. Pikale koolituspäevale järgnevad osakondade üldkoosolekud, kes nimetavad oma delegaadid erakonna üldkogule 9. juunil Tallinnas, Estonia kontserdisaalis. Kindlasti osaleme ka erakonna suvepäevadel ning jätkame aktiivselt kõige alustatuga.

Kuidas kohalikud sotsid piirkonnatöös kaasa saavad lüüa?
Oleme piirkonna juhatusse nimetanud aasta alguses mitmed uued liikmed ning üldkoosolekul osalejate arv oli märkimisväärselt suurem kui kunagi varem. Püüame informeerida piirkonnas toimuvatest üritustest õigeaegselt ja hoiame silma peal ka osakondades toimuval.

Mille poolest erineb Tartumaa teistest piirkondadest?
Tartumaa ei ole olnud kohalikel valimistel kunagi sotside kant. Hoolimata Tartu linna sotside kauaaegsest volikogusse kuulumisest ei ole ka nemad saanud olla kogenud valitsusvastutuse kandjad. Pildis mitte olemine pole ka maakonnas suurt arenguhüpet senini võimaldanud.

Peame arvestama, et Tartu linn ja Tartumaa on suuresti üks inforuum ning õnnestumine ühes servas annaks hea tõuke ka mujal. Loodetavasti suudavad kaks piirkonda nendel valimistel teineteist paremini toetada.

Millised on suurimad mured Tartumaal ja kuidas kohalikud sotsid nendega toime plaanivad tulla?
Tartumaa statistilised näitajad on oluliselt paremad, kui riigis tervikuna, kuid see ei vähenda oluliselt meie igapäevaprobleemide hulka. Riigi poolt tehtav ülekohus kohalike omavalitsuste tulubaasi ja kohustuste osas, inimeste narritamine reformidega haridusvaldkonnas ja peretoetustes.

Sotside võimule saamisega kohalikes omavalitsustes kaoks ära vaikiv toetus keskvalitsusele, kus koalitsioonipartelte valla- ja linnajuhid teevad kohalikul tasandil kolleegide juuresolekul kurja häält, kuid vaikimisega üleriigilisel tasandil oma erakonnas teevad kogu Eestile karuteene.

Omavalitsustes, kus meie inimestel on otsustamisel sõna sekka öelda, on juba täna tehtud positiivseid sotsiaaldemokraatlikke algatusi – Haaslava vallas on juba teist aastat lasteaiaõpetajate puhkus võrdsustatud kooliõpetajate omaga. Väga sotsiaaldemokraatlik lähenemine – miks ei võiks see nii olla ka mujal? ●

Kairi Kell: elus peab olema eesmärk

Sotside Tartumaa piirkonna uus juhatuse liige Kairi Kell on Tartumaa Arendusseltsi juhatuse esimees, käima lükanud erinevaid külaseltse ja arendanud mitmes Tartumaa külas kogukonna liikumist. Lisaks tegeleb Kairi Meeksi vallas turismi arendamisega.

FOTO: ERAKOGU

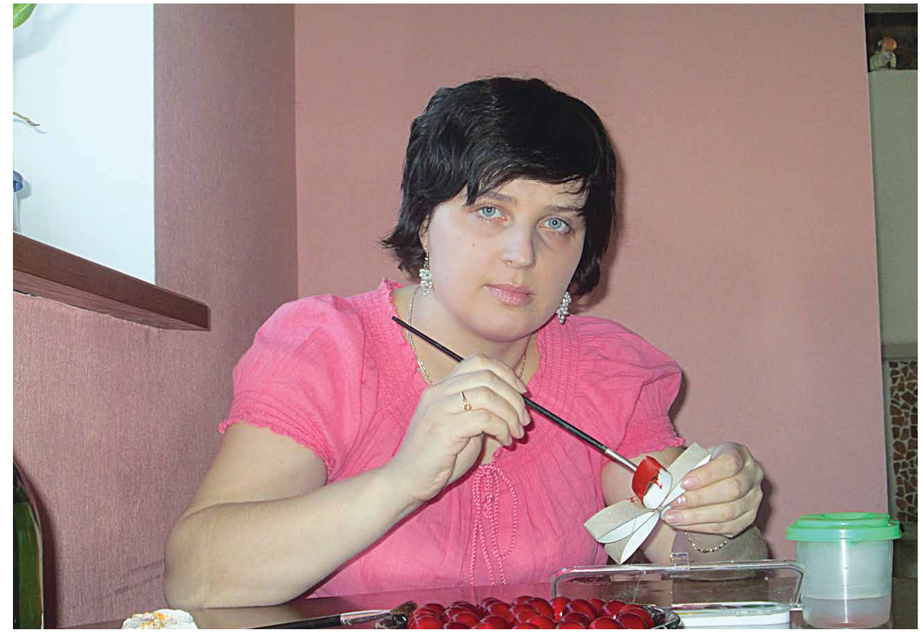

Üks Kairi hobidest on käsitöö, mille ta on õpitubasid korraldades nutikalt ka tööga ühendanud.

CV

Nimi: Kairi Kell

Haridus: Keskkonnaalane kõrgem haridus

Pere: Mees, lapsed

Töö: Ettevõtja

Hobid: Sport ja käsitöö

Lemmiktsitaat:
Kairi kasutab märkmikku, kus iga uus nädal algab innustava tsitaadiga. Tema hetkelemmikuks on: "Inimese väärtus seisneb selles, kui palju ta annab, mitte selles, palju ta vastu saab."

2010. aasta sügisel sõitis Kairi Tallinnast Tartusse ühes autos aktiivse naissoost sotsiaaldemokraadiga, kes rääkis kirglikult naise rollist ühiskonnas, võimustruktuuridest, võimalustest ja ka puudustest.

"Tundsin, et soovin ka omapoolselt panustada, nii ma erakonda sattusingi," meenutab Kairi ja tunnistab, et oli varem küll ühiskondlikult aktiivne, aga mitte erakondlikult.

Kairi puutub oma töös kokku erinevate inimestega ning tema arvates on tore, kui inimesed avanevad, tuleb enesekindlus, rõõm saavutatu üle.

"Mulle meeldib, kui asjad saavad tehtud, samuti naudin ma protsessi," räägib Kairi endast kui tööinimesest. Ta lisab: "Minu mõtlemine on palju muutunud. Varasemalt nägin takistusi oma teel, nüüd keskendun lahendustele, mitte probleemidele." Oma suurimaks hirmuks peab Kairi eesmärkide ja sihi kaotamist.

Väikeettevõtjana tegutseb Kairi peamiselt turismivaldkonnas ja seda teenindavas sektoris, korraldades erinevaid üritusi ning vahendades käsitööd. Ta mõõnab, et üha rohkem on pilk suunatud nišitoodetele.

Igaüht tuleb julgustada olema edukas ja edasipüüdlik, ka neid, kes ei ole kõige võimekamad ja edukamad.

Panus kogukonna arengusse

Teise nurga alt on naine palju kokku puutunud erinevate projektide ja rahataotlustega. Kõik kolm mittetulunduslikku organistasiooni, kuhu ta kaasatud on ja mida eest veab, panustavad jõudsalt kogukonna arengusse. "Hea meel on, et oleme algatanud projekte, mis arendavad lisaks Tartumaale kogu Lõuna-Eestit," rõõmustab Kairi.

Kogukonna heaks töötamine, ei ole Kairil siiski alati veres olnud, lapsena tahtis ta saada hoopis olümpiavõtjaks. "Mäletan, et mingi aeg tahtsin saada ka ämmaemandaks ning hiljem arheoloogiks," meenutab ta.

Üks asi, mis aga aja jooksul muutunud pole, on see, et Kairit inspireerivad inimesed tema ümber. "Nii on see juba lapsest saati olnud," kinnitab ta.

Töörütmi tõttu ei ole Kairil traditsioonilisi puhkepäevi. Vahel on tal vaba näiteks esmaspäev või neljapäev. "Töö vajab tegemist, kuid pühapäeva püüan siiski perekeskis veeta ning hommikuti ma kindlasti ei kiirusta ärkamisega," selgitab Kairi, kelle ükski päev ei möödu arvutita ning rutiiniks on saanud ka ajalehtede lugemine hommikukohvi kõrvale.

Reisile lähen ma tavaliselt siiski ilma arvutita, ütleb Kairi kelle, enamus reise on tööalased. "Nüüd, üle pika aja, on sügisel plaanis minna puhkama, lennukipiletid on juba ära ostetud," avaldab Kairi, kes reisimisest eriti ei unista. "Kõige rohkem meeldib olla ikka kodus," kinnitab ta.

Kodus on Kairil pere, hoolt ja tähelepanu vajavaid koduloomi hetkel ei ole, aga tütre soovil kodulooma võtmine on õhus.

Sportlik pere

Kairi peab lugu aktiivsest liikumisest ja käib kolm korda nädalas sulgpalli mängimas. "Sulgpall on kiire mäng, eeldab vastupidavust ja täpsust. Mulle sobib see väga," leiab Kairi. Ajapuudusel ta kahjuks enam sõpradega võrkpalli mängima ei jõua, varem sai ka seda regulaarselt tehtud.

Ka Kairi mees tegeleb spordiga: ujub, suusatab, sõidab rattaga. "Osalesimegi viimati koos Tartu Rattamaratonil. Sellel talvel õppisime juhendaja käe all Kuutsemäel lumelauaga sõitmist," räägib Kairi ja lisab, et neile meeldib koos uut avastada ja õppida.

Lisaks spordile meeldib talle ka meisterdada. Just seepärast korraldab naine mitmesuguseid õpitubasid ja üritusi, millest viimasel valmistati portselansavist ehteid. Hetkel on tal aga käsil kevadlillede tegemine.

Kairi suurimaks ekstravagantsuseks on päikseprillid. "Alles täna ostsin endale uue paari ja kokku on mul neid ligi kolmkümmend," avaldab ta.

Aktiivne ja sportlik Kairi tõdeb siiski, et kõigega tegeleda ei jõua. "Lugemine on üks asi, millest ma puudust tunnen," tunnistab nooruses väga palju lugenud Kairi. Hetkel on tema lugemisvara pigem tööga seotud.

Varasemalt nägin takistusi oma teel, nüüd keskendun lahendustele, mitte probleemidele.

Plaanib elu maal

Praegu elab Kairi igapäevaselt Tartu linna keskel. Tartu on tema arvates väga sõbralik ja kompaktne linn. "Mulle meeldib selle nooruslik rütm," lisab Kairi.

Mida aeg edasi, seda rohkem tahab ta aga minna päriselt maale ära. "Tahan, et mu lapsed kasvaksid puhtas keskkonnas. Sööksid õunu, marju ja muid saadusi, mida ise kasvatame," ütleb Kairi, kelle jaoks puhas looduslik toit on väga oluline.

"Kiidan väga ettevõtmist „Maale elama", jõudu neile," lisab Kairi.

Kairi leiab, et riigi teha on, et inimestel oleks võimalik kõikjal Eestis väärikalt ja turvaliselt elada. "Igaüht tuleb julgustada olema edukas ja edasipüüdlik, ka neid, kes ei ole kõige võimekamad ja edukamad," usub Kairi.

Ta leiab, et Eestis oleks vaja suhtumise muutust. "Selle asemel, et „käia tööl", me võiksime „tööd teha" ning asjade ja laste „muretsemise" asemel me peaksime neid rõõmuga saama," toob ta näiteks.

Kairile teeb ka muret ühiskonnas kasvav ebavõrdsus: "Kunagi Lõuna-Ameerika seriaale vaadates tundus selline rikaste-vaeste suhe minu jaoks arusaamatu. Aga nüüd liigume ise selles suunas." ●

Sotsiaaldemokraat

Eesti naiste pikk teekond väärika palgani

Äsjailmunud statistika kohaselt oli 2012. aastal Eestis endiselt kõige suurem naiste ja meeste vaheline palgalõhe Euroopas - 27,7 protsenti. See tähendab, et Eestis pidid naised tegema 101 päeva rohkem tööd kui mehed, et kätte saada sama aastapalk. Euroopa Liidus keskmiselt peavad naised töötama sama tasu saamiseks 59 päeva rohkem kui mehed.

Naiskogu Kadri nõuab naiste ja meeste vahelise palgalõhe vähendamist lähitulevikus vähemalt tasemeni, mis ei ületa Euroopa Liidu keskmist, milleks on 16,4 protsenti.

Vaatamata sellele, et Riigikogu kohustas 2011. aasta septembris valitsust astuma samme palgalõhe vähendamiseks, pole selles suunas siiani midagi tehtud.

Tallinna Kadride esinaise, Merle Pormeistri sõnul on võimalusi selleks mitmeid, näiteks alampalga tõstmine, naiste osakaalu suurendamine ettevõtete ja riigiasutuste juhtkondades ning triibulised valimisnimekirjad.

"Palgalõhe naiste ja meeste vahel näitab suurt sotsiaalset ebavõrdsust Eestis. Selleks, et ka praegu töötavate naiste põlvkond saaks ühel päeval meestega võrdset palka ja pensioni, ei piisa iseregulatsioonist, vaid tarvis on rakendada asjakohaseid jõulisi ja suunatud meetmeid," sõnas Pormeister.

Lahendused käeulatuses

Naiskogu Kadri arvates saaks olukorda parandada kui, muuta Eestis kõik palgad koos lisatasudega läbipaistvaks ja avalikuks. Sest üksnes läbipaistvate töötasude korral on võimalik sama ning samaväärset kvalifikatsiooni ja oskusi nõudva töö eest makstavaid töötasusid võrrelda.

Kadride meelest on oluline ka, et valitsus võtaks vastu konkreetse valdkondliku arengukava palgalõhe vähendamiseks ning alustaks viivitamatut selle ellu viimist.

Euroopas on uuendusena vastu võetud ettepanek kehtestada nõuded börsiettevõtetele, et nende nõukogudes ning juhtkondades peab olema vähemalt 40 protsenti naisi. "See on suur samm edasi, mille vajadusest loodetavasti ka Eesti valitsevad ringkonnad peagi aru saavad," lisab Pormeister.

Töökad naised

Eesti naiste elustiil on töökeskne ja nad on avalikus sfääris peaaegu sama aktiivsed kui mehed. Eesti naised on Euroopa Liidu keskmisest hõivatumad (66%, ELis 59%) ning Eesti meeste ja naiste tööhõive määra lõhe on Euroopa keskmisest väiksem (EL 13%, Eesti 7%).

Viimaste aastate soolise võrdõigusliikkuse monitooringud kinnitavad, et Eesti tööturg on senini sooliselt eraldatud nii valdkondade kui ka ametikohtade hierarhia järgi.

Naised tegutsevad eeskätt nn pehmetel tegevusaladel nagu tervis, haridus, teadus, kultuur, sotsiaaltöö ning ametialase hierarhia alumistel astmetel. Juhtide ja kõrgemate ametnike seas on naisi vaid pisut üle kolmandiku.

Madalama haridustasemega mehed

Kontrastina naiste madalamale positsioonile ühiskonna hierarhias on naiste haridustase seevastu kõrgem kui meestel. 2009. aastal oli kõrgharidusega omandanud naisi 70 protsenti ja mehi 30 protsenti. Alg- või põhiharidusega mehi on rohkem kui naisi. Pooltel naistel on kas kesk-eri- või kõrgharidus, meestel on see protsent 43.

Arenenud riigi staatuse saamiseks peab Eesti hakkama enam tähelepanu pöörama inimeste sotsiaalsele probleemidele s.h. ka naiste ja meeste võrdsele kohtlemisele ühiskonnas ja tööturul. See vähendaks oluliselt ka suurt vaeste ja rikaste vahet Eestis, kuna madalapalgalistel töökohtadel töötavad Eestis valdavalt naised. ●

Sotsiaaldemokraat

Palgalõhe naiste ja meeste vahel näitab suurt sotsiaalset ebavõrdsust Eestis.

Naised piketeerisid palgalõhe vastu!

11. aprillil toimus Tallinnas Tammsaare pargis SDE Naiskogu Kadri eestvedamisel juba kolmandat korda pikett palgalõhe vastu. Palgalõhe päeval ja piketil osalesid erinevad Eesti naisorganisatsioonid: Naisliit, Keskerakonna Naisassotsiatsioon, Eesti Naisühenduste Ümarlaud koos oma allorganisatsioonidega, Inimõiguste Ümarlaud koos oma allorganisatsioonidega. Eesti Ettevõtlike Naiste Assotsiatsioon pakub taas „Tilliga ja tillita" võileibu kohvikutes üle Eesti jms.

Euroopa noorsotsid valmistuvad europarlamendi valimisteks

Noorsotside esindus osales märtsis Rootsis Young European Socialists (YES) kongressil, kus valiti uus juhatus ja pandi paika prioriteedid järgmisteks aastateks.

Arne Lapõnin
noorsots

Esimest korda viie aasta jooksul kinnitati kongressil täiesti ümberkirjutatud programm, millega YES võttis otsustavalt suuna demokraatlikuma föderaalse Euroopa Liidu poole.

Seisukoht tekitas palju poleemikat, sest Kesk-Euroopa suured riigid on arvamusel, et kui Euroopa Liit liigub föderaalse korralduse poole, peaks liikmete sõnaõigus olema seotud otseselt riigi rahvaarvuga, mis tähendaks, et Euroopa Parlamendis saaks Malta ühe hääle ja Saksamaa umbes 200.

Ilmselgelt need ettepanekud ei olnud väikeriikide ega Põhjamaade huvidest lähtuvad. Meie tahame Euroopa Liitu, mis on tihedalt integreerunud, ent arvestab endiselt liikmesriikide erivajadustega, sõitmata teerullina üle väikeriikide huvidest.

Inimeste heaolu eskohale

Kongressil kinnitasime ka poliitilise avalduse, mille teemaks oli sotsialistlik majandusmudel, milles YES kutsub Euroopa Liitu muutma oma prioriteete, seades esikohale inimeste heaolu. Euroopas valitsev kasinuspoliitika on süvendanud majanduslikku ebavõrdsust, mille vähendamisse peavad rohkem panustama pangad, suurettevõtted ja kõrgema sissetulekuga inimesed.

YES arvab, et Euroopa Liit peab välja töötama strateegia, mis soodustaks rohkem investeeringuid ning looks pikaajalisele majanduskasvule aluse. Meid ei rahulda tänane poliitika, milles tähelepanu on suunatud ainult numbritele ja inimeste tegelik olukord ning pikem perspektiiv on jäänud tagaplaanile.

FOTO: NS

Fotol on Eesti delegatsioon YES kongressil koos Läti ja Leedu esindajatega.

Noortegarantii töösse

Oleme loomas Noortegarantii töögruppi, kuhu lisaks Balti riikide esindajatele kuuluvad ka soomlased ja austerlased. Soomes ja Austrias on Euroopa Noortegarantii taolised skeemid juba mõnda aega töötanud ning nende kogemusi kasutades loodame teha edusamme Eestis noorte tööpuudusega võitlemisel.

YES kongressiga alustasime ettevalmistusi 2014. aasta Euroopa Parlamendi valimisteks, pannes paika prioriteedid noorte jaoks - demokraatlik ja kaasav Euroopa, majandus ja noorte tööpuudus. ●

Young European Socialists (YES) ühendab Euroopa noori sotsiaaldemokraate ja sotsialiste, ning esindab noorte huve Euroopa tasandil.

Eestit esindasid Lauri Läänemets, Maris Sild, Elis Tootsman, Sten Nurmeta, Grete Kesküla, Villu Viidul ja Arne Lapõnin.

Maie Lind

26. mai 1938- 1.märts 2013

Rein Karemäe
järelhüüd Maiele

Meist igaühele on antud oma aeg. Maiel sai see otsa liiga järsku, ootamatult, ülekohtuseltki. Oli ju Maie väga vitaalne vanemate sotsiaaldemokraatide grand old lady.

Pisendamata vaprust, millega Maie lahkus raske tõve küüsist, ärgem unustagem vaprust, millega Maie elas palju aastaid. Naine teab, mida peab – hoolimata tagajärgedest talle endale, hoolimata takistustest ja hädaohust ja survest – ja see on kogu maailma naiste väärikuse alus. Maie oli väärikas inimene.

Tal oli terav mõistus. Ta sai aru, et võib-olla ei suuda ta muuta maailma, küll aga enese suhtumist maailma.

On suur asi elada nii, nagu Maie elas – teha vahet hea ja halva vahel ja ise endale mängureeglid paika panna.

Kui inimene mõtleb ainult endale ja otsib kõiges ainult omakasu, siis ei saa ta olla õnnelik. Kes tahab elada tõelist elu, see elab ka teistele. Ja selles Maie elatud elus jääb ta Vanemate Sotsiaaldemokraatide sekka kui üks inimtunnetuse aluseks peetavatest sümbolitest: ütleme sotsiaaldemokraatlik punaroos, mõtleme Maie. Ütleme VSD, mõtleme ühenduse vabatahtliku töö parimat esindajat.

Edukad erakonnad, nii nagu edukad rahvad, on alati aru saanud, et perekond, kus on mõni vana inimene, on aarde omanik, väga rikas. Ühendus Vanemad Sotsiaaldemokraadid on jäänud nüüd aarde võrra vähemaks. Aga jäänud on helge mälestus ühest toredast aatekaaslasest ja teekonnast, mida koos käisime.

Mälestus on ainuke paradiis, kust keegi ei saa meid välja ajada.

Jää hüvasti, armas Maie!

SDE

Sotsiaaldmeokraadid kogunesid Väätsale üheskoos kohalike omavalitsuste valimiste platvormi looma.

Kuidas sünnib sotside kohalike valimiste platvorm?

Sel korral algas SDE kohalike omavalitsuste valimiste platvormi koostamine meie fraktsiooni KOV-töörühmast. Seal sai teema üles võetud ja kõigepealt vanad materjalid välja otsitud.

Neeme Suur
Riigikogu liige

Esimeseks küsimuseks oli, et kas saame edasi minna vanade materjalide põhjal, ja kui midagi põhimõtteliselt muuta, siis mida.

Leidsime, et 2009. aasta platvorm vajaks veidi kohendamist, aga üldjoontes saab sama rütmiga edasi minna küll.

Siiski arvasime 2009. aasta platvormi mõnes osas liiga spetsiifilise olema ja et üleriigiline platvorm võiks pisut rohkem üldpoliitiliseks jääda.

Olid näiteks 2009. aasta platvormis KOV teenused kirjeldatud lausa standarditena. Olime ühel meelel, et seekord peaks lasteaia kuivatuskappide olemasolu olulisus ikka jääma konkreetse kohaliku valimisnimekirja otsustada.

Platvormist leiab mured ja lahendused

2013. aasta KOV platvormi struktuuri võtsime laiemalt kõne alla Toilas toimunud volikogu seminaril, kus sai ka uus struktuur enam-vähem kokku lepitud. Veel kord sai platvormi struktuur läbi räägitud Väätsal, kuhu inimesed spetsiaalselt KOV-platvormi teemat arutama olid kogunenud.

Leppisime kokku, et platvorm saab koosnema üldseisukohtadest ning valdkonna- ja asukohapõhistest peatükkidest.

Platvorm peaks määrama kindlaks SDE tähelepanu fookuse nendel KOV valimistel.

Platvorm peaks määrama kindlaks SDE tähelepanu fookuse nendel KOV valimistel ning viitama põhilistele probleemidele ja lahendusetele, mida sotsid kohtadel näevad ja pakuvad.Toilas sai alguse arutelu selle üle, et kui palju peaksime valimisplatvormi koostamisel lähtuma haldusreformi vajadusest. Väätsal saime lõplikult selgeks, et päriselt lähtuda me haldusreformist ei saa, küll aga peavad meil olema vastused varrukast võtta, kui need küsimused valimiste käigus üles kerkivad. Nii sai KOV platvormi koostav meeskond veel ühe lisaülesande koostada n.ö tagataskumaterjalid – kolm lisadokumenti – haldusreformi kontseptsioon, jätkusuutliku rahastamise kontseptsioon ja avatud valitsemise kontseptsioon. Väätsal toimus ka üheksa töörühma arutelu, kus kokkutulnud otsisid nii valdkonna- kui asukohaspetsiifilisi probleeme ja lahendusi.

Kõigi ettepanekud oodatud

Praegu ongi käimas töö, kus fraktsiooni KOV-töörühma liikmete ja Väätsa kohtumise lauajuhtide ning volikogu komisjonide abiga oleme koostamas KOV-platvormi esialgset teksti. Kokku on lepitud dokumendi struktuur, maht ja lisamaterjalide hulk. Peatükkide sisu on kokku saamas Väätsal töögruppides räägitust ja fraktsiooni liikmete, Väätsa kohtumise lauajuhtide ja volikogu komisjonide lisapanusest.

Hetkel ei ole veel mitte midagi nii jäigalt paigas, et midagi muuta või kohendada ei saaks. Kõik ettepanekud on teretulnud ja oodatud.

Platvormi esilagse teksti edastame õige pea, aprillis, erakonna programmi- ja põhikirjatoimkonnale, kes seda siis veel omakorda lihvib ja kujundab.

Mai lõpuks peaks lõplik tekst koos olema. Juuni alguses toimuval erakonna üldkogul võiks 2013. aasta KOV valimiste platvorm ka kinnitatud saada.

Ettepanekuid KOV-platvormi koostamiseks oodatakse ka piirkondadelt ja osakondadelt, ettepanekuid saab teha kogu aeg ja jooksvalt, kogu aprillikuu ja suurema osa maist. Ettepanekud võib edastada fraktsioonile, erakonna kontorisse või otse programmi- ja põhikirjatoimkonnale. ●

Ettepanekud saata: neeme.suur@riigikogu.ee

Neeme Suur on ka SDE fraktsiooni KOV-töörühma liige ja SDE volikogu KOV- ja regionaalpoliitika komisjoni esimees

Polariseerunud Ungari ja poliitiline põhiseadus

Jörgen Siil
Europarlamendi Sotsiaaldemokraatliku fraktsiooni välisnõunik

Ungaris on peale 2010. aasta parlamendivalimisi, kus sotsiaaldemokraatlik Sotsialistlik Partei kaotas peale kaheksaaastast võimulolekut rahvuskonservatiivsele Fideszile, peaminister Viktor Orbani juhtimisel läbi viidud mitmeid vastuolulisi põhiseadusmuudatusi. Lisaks Fideszi ja nende kristlikest demokraatidest partneritega saavutatud kahekolmandikulisele parlamendienamusele, mis võimaldab põhiseadusmuudatusi läbi viia, toimus valimistel ja nende järgselt mitmeid olulisi muudatusi Ungari parteimaastikul.

Ohtlikud äärmuslased

Valimistel sai kolmanda tulemusega parlamenti esmakordselt parem-äärmuslik Jobbik partei, mis on Euroopa üks tugevamaid ja ohtlikumaid natsionalistlikke erakondi ning viimaste arvamusküsitluste järgi on tõusnud isegi teiseks erakonnaks. Selle põhjuseks on omakorda see, et peale suurimat kaotust alates 1990. aasta esimestest vabadest valimistest, on sotsid jagunenud sisuliselt kolmeks erinevaks erakonnaks. Mõlemat uut parteid-liikumist juhivad sotside endised peaministrid.

Ferenc Gyurcsany, kes oli peaminister aastatel 2004–2009 ja kes peale 2006. aasta valimisi tunnistas, et ta on valetanud rahvale riigi majandusliku olukorra kohta, moodustas koos üheksa sotsist seadusandjaga uue sotsiaal-liberaalse partei nimega Demokraatlik Koalitsioon.

Temale lisaks on viimane sotside peaminister aastatel 2009–2010 Gordon Bajnai koos parlamendi väiksemast erakonnast rohelistest eraldunud kaheksa parlamendisaadikuga moodustanud samuti uue sotsiaal-liberaalse liikumise Üheskoos 2014.

Fideszi juhtimisel koostati uus, 2012. aastal jõustunud põhiseadus, mille loomisprotsess oli vastuoluline: vasakpoolsed opositsiooniparteid isegi ei osalenud konstitutsiooni koostamisel ega hääletusel.

Uuele põhiseadusele järgnesid meedia- ja Keskpangaseadus, mida tuli valitsusel hiljem rahvusvahelise kriitika tõttu muuta. Viimased muudatused uude põhiseadusse tehti tänavu märtsis. Need tulenesid sellest, et eelmise aasta lõpus teatas Konstitutsioonikohus, et

uue põhiseaduse ülemineku sätted peaksid tegelikult olema osa põhiseadusest endast. Nii kirjutatigi need valitsuse poolt kiiresti põhiseadusse sisse. Ka viimaseid muudatusi on juba kritiseeritud nii opositsiooniparteide kui ka rahvusvaheliste organisatsioonide poolt nende vähese demokraatlikkuse tõttu.

Kõik on demokraatlik

Olles rääkinud nii Fideszi kui ka sotsidest eurosaadikute ja nõunikega ning lugenud mõlemalt poolelt saadetud taustamaterjali, nõustuksin osaliselt kindlasti rahvusvahelise kriitikaga.

Samas on seal ka palju siseriiklikku võitlust: peamiselt näen probleemi selles, et üks erakond koos väiksema liitlasega, saades vaid napilt üle 50 protsendi häältest, sai tänu valimissüsteemile napi kahekolmandikulise enamuse, mis võimaldabki põhiseadust muuta nii, nagu soovi on. Samas on paljud muudatused mite otseselt vastuolus demokraatlikkusega, vaid parempoolsed on lihtsalt kehtestanud oma ideoloogial põhineva konstitutsiooni. Tundub, et meie sugulasrahva suurim probleem ongi ühiskonna totaalne polariseerumine vasak- ja parempoolseks, kellele nüüd on veel lisandunud paremäärmuslus ning, et nende vahel puudub igasugune dialoog, eriti veel nii olulise dokumendi osas, nagu seda on põhiseadus. ●

Sotsid kutsuvad Alo Aasma Paide linnapeakandidaadiks

Paide sotsiaaldemokraadid tegid märtsis Alo Aasmale ettepaneku asuda erakonna linnapeakandidaadiks Paides. Sotside nimekirjaga ühinema kutsutakse kogu Aasma juhitud valimisliitu Tuleviku Paide.

"Et Paide pääseks vaiksest hääbumisest, vajame hädasti jõulist pealehakkamist ja uusi ideid. Alo Aasma on noor Järvamaal tegutsemisele pühendunud mees," ütles SDE Paide osakonna esimees Priit Põder. "Sotsiaaldemokraadid on Alo juhitud Tuleviku Paidega neli aastat linnavolikogus kõrvuti aktiivsed olnud," lisas Põder.

Alo Aasma on töötanud Paide linnavalitsuses ametnikuna ja olnud aktiivne volikogu komisjonides. Ta töötab SA Paide Halduses arendus- ja hankejuhina ning ühisgümnaasiumis ajaloo- ja ühiskonnaõpetuse õpetajana. Alol on magistrikraad Tartu ülikoolist majanduse erialal.

Sotsiaaldemokraat

KOOLITUSED

Pean saama volikogusse, muidu ei muutu midagi 2013

Millal: laupäeval, **20. aprillil kell 10.00-17.00**

Kus: Tartus hotellis Dorpat.

Kellele: Ootame koolitusele inimesi, kes kandideerivad 20. oktoobril kohalike omavalitsuste volikogude valimistel on Sotsiaaldemokraatliku Erakonna nimekirjas ja kõiki ka neid, kes kandidaate nende kampaanias abistavad.

Millest: Sven Mikseri, Eiki Nestori, Kajar Lemberi, Kalvi Kõva, Tarvo Sarmeti, Liisa Pasti ja Kerttu Sikka kaasabil räägime koolituspäeva jooksul müütidest sotside kohta, mida peab teadma ja oskama selgitada, õpime kuidas teha tänavakampaaniat ja proovime seda ka praktikas, kordame üle meediasuhtluse kuldreeglid ning vaatame, milliseid tööriistu pakub erakond kandidaatidele kampaaniaks sotsiaalmeedias.

Täpsem kava on leitav erakonna kodulehelt, infolistidest ja intranetist (intranet.sotsdem.ee)

Koolitusel osalemiseks palun registreerida ennast **hiljemalt 15. aprilliks** meie sisekommunikatsiooni- ja koolitusjuhi Kerttu Sikka e-mailile (kerttu.sikka@gmail.com).

Piirkondlikud koolitused

Kohalikele valimiskoolitustele on oodatud kõik valimisnimekirjade eestvedajad, kandidaadid ja nende meeskonnad ning vabatahtlikud, kes SDE valimiskampaanisse panustada soovivad.
14. aprill Tartumaa, algusega **kell 10.00** Tartu Ülikooli Raamatukogu, auditoorium 243 (W. Struve 1, Tartu)
27. aprill Harjumaa, algusega **kell 10.00** Euroopa Hotelli Konverentsikeskus (Paadi 5, Tallinn)
28. aprill Raplamaa, algusega **kell 11.00** Rapla Kultuurikeskuse kammersaal (Tallinna mnt 17a, Tallinn)
5. mai Ida-Virumaa, algusega **kell 12.30** Saka rahvamaja (Saka küla, Kohtla vald)
6. mai Saaremaa, algusega **kell 16.00** Kuressaare Linnavalitsus (Tallinna 10, Kuressaare)

Lisainfo:
Kerttu Sikka, Sisekommunikatsiooni- ja koolitusjuht
Tel: 52 20 645
E-mail: kerttu.sikka@gmail.com

Tänavasuhtluse koolitus

Millal: 28. aprillil kell 11.00
Kus: Rahvusraamatukogus, Tõnismägi 2, Tallinn

Lisainfo: Kätlin Org, 56 670 706, katlin.org@sotsdem.ee

Retsept

Toitev omletirull tegusaks päevaks

Erakonna töös on tavaline, et päevad võivad venida vägagi pikaks. Seetõttu on hea päeva aluseks korralik ja maitsev hommikusöök. Avastasin, et ka kõige lihtsama omleti võib muuta põnevaks maitseelamuseks.

Enamasti teen toitu improviseerides tunde järgi ning retsepte ei kasuta. Selle konkreetse toidu puhul leidsid mu pereliikmed, et maitsesse on lisatud eriline kogus armastust, mistõttu otsustasin retsepti üles kirjutada.

Antud kogusest said kõhu täis kõik Tartu büroo kolleegid.

Omletitainas:
5 muna
5 dl piima
1 spl õli
0,5 tl soola
1,5 dl jahu

Täidis:
400 g hakkliha
maitse järgi piprasegu
maitse järgi basiilikut või pizzamaitseainet
1 spl sojakastet
3 tomatit
2 sibulat
100 g küüslaugumaitselist toorjuustu
Peale raputamiseks pisut riivitud juustu

Valmistamine
Klopi munad lahti, lisa piim, jahu, sool, õli. Vala segu ahjuplaadile ning pane 200 kraadi juures 30 minutiks ahju.
Seejärel tee täidis. Pruunista hakkliha koos sibulaga, maitsesta sojakastme, pipra ja basiilikuga. Lisa tükeldatud tomatid ja toorjuust.
Kui omlett on ahjus valmis saanud, võta välja ja tõsta koos küpsetuspaberiga plaadilt maha. Kata täidisega ja keera rulli. Raputa peale juustu ning pane rull veel 10 minutiks 200 kraadi juures ahju.

Head proovimist!
Pille-Riin Raudsepp,
Jõgeva- ja Tartumaa koordinaator

Teated

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna üldkogu

Millal: 9. juunil 2013
Kus: Tallinnas Estonia kontserdisaalis, Estonia pst 4 kell 11.00.

Üldkogu päevakord:
1) Päevakorra, kodukorra ja tööorganite kinnitamine
2) Erakonna esimehe, peasekretäri, Riigikogu fraktsiooni ja Euroopa Parlamendi delegatsiooni aruanded
3) Volikogu, revisjonitoimkonna, põhikirja- ja programmitoimkonna, valimistoimkonna ja aukohtu aruanded
4) Sotsiaaldemokraatliku Erakonna Kohalike Omavalitsuste valimise platvormi kinnitamine
5) Erakonna põhikirja muutmine
6) Sotsiaaldemokraatliku Erakonna 2012.aasta majandusaasta aruande kinnitamine
Üldkogu delegaadid valitakse osakondade üldkogudel, mille toimumisaegade kohta saab infot rakonna büroost telefon: 6116040 või e-mailil: kantselei@sotsdem.ee

Piirkondlikud üldkogud

Ida-Virumaa piirkonna üldkogu
Millal: 5. mail 2013
Kus: Saka rahvamajas, Kohtla vallas

Tartu piirkonna üldkogu
Millal: 11.mail kell 11.00
Kus: Atlantise konverentsisaalis
Lisainfo ja registreerimine: Marika Saar, Tartu koordinaator, 5227013, 7300540; marika.saar@sotsdem.ee

Tartumaa piirkonna osakondade üldkogud
Millal: 14. aprillil 2013. Kohalike omavalitsuste valimisteks ettevalmistav koolitus algab kell 10, üldkogude algusaeg on 15.50.
Kus: Tartu Ülikooli raamatukogu, auditoorium 243 (teine korrus)
Info ja registreerimine: 12. aprilliks Pille-Riin Raudsepp, pilleriin.raudsepp@sotsdem.ee, 55592504.

Tallinna piirkonna ja osakondade üldkogud
Millal: 25. aprillil kell 17.30
Kus: Rahvusraamatukogus, Tõnismägi 2, Tallinn
Lisainfo: Kätlin Org, 56 670 706, katlin.org@sotsdem.ee

Saare-Voore osakonna üldkogu
Millal: 17. aprillil kell 18
Kus: Voorel, Aktiviseerimiskeskuse kohvikus.
Info ja äraütlemised: SDE Saare-Voore osakonna esimees Jüri Morozov, 5098521, jyri@saarevv.ee

Põltsamaa osakonna üldkogu
Millal: 18. aprillil kell 18
Kus: Põltsamaa päevakeskuses, Lossi 47.
Info ja äraütlemised: SDE Jõgevamaa ja Tartumaa koordinaator Pille-Riin Raudsepp, 55592504, pilleriin.raudsepp@sotsdem.ee

Torma-Mustvee osakonna üldkogu
Millal: 22. aprillil kell 16.30
Kus: Mustvees, Tartu tn 11, I korrusel.
Info ja äraütlemised: SDE Jõgevamaa ja Tartumaa koordinaator Pille-Riin Raudsepp, 55592504, pilleriin.raudsepp@sotsdem.ee

Jõgeva linna ja Jõgeva valla osakondade üldkogud
Millal: 27. aprillil kell 17
Kus: Jõgeva linnas, Madise Majas, Staadioni 24.
Lisainfo: SDE Jõgevamaa ja Tartumaa koordinaator Pille-Riin Raudsepp, 55592504, pilleriin.raudsepp@sotsdem.ee

Tabivere osakonna üldkogu
Millal: 28. aprillil kell 16
Kus: Kaiaveres, Vudila Mängumaa ruumides
Lisainfo: SDE Jõgevamaa ja Tartumaa koordinaator Pille-Riin Raudsepp, 55592504, pilleriin.raudsepp@sotsdem.ee

Riigikogu SDE fraktsiooni maakonna visiit
Millal: 18-19. aprillil 2013
Kus: Narvas

Noorsotside KOV valimiste teemaline kevadkool
Millal: 25.- 26. mail 2013
Kus: Viljandimaal
Täpsem info: Maris Sild, maris@noorsots.ee, 5693 8678

Noorsotside kongress
Mis: Noorte Sotsiaaldemokraatide aasta kõige olulisem sündmus - kongress. Valitakse uus president ja asepresident, volikogu liikmed ja võetakse vastu poliitilisi seisukohti.
Millal: 4. mail 2013
Kus: Tallinnas
Täpsem info: Maris Sild, maris@noorsots.ee, 5693 8678

Katrin Perova on Lääne-, Saare- ja Hiiumaa piirkondade koordinaator

Uus Lääne-, Saare- ja Hiiumaa piirkondade koordinaator Katrin on pedagoogikamagister, kes on töötanud Saare Maakohtu kriminaalhooldusosakonna juhatajana, Kuressaare Linnavalitsuses õppenõustamise süsteemi arendajana ja Keila SOS lasteküla juhataja kt- na ning sotsiaaltöötajana.
Katrin Perova kontaktid on 56 55 78 61 ja katrin.perova@sotsdem.ee
Tere tulemast, Katrin!
Sotsiaaldemokraat

VABANDUS
Sotsiaaldemokraat vabandab Tartu piirkonna koordinaatori Marika Saare ees, kes sai ekslikult eelmises numbris oma eesnimesse ühe a lisaks.

SOTSIAALDEMOKRAATLIKU ERAKONNA SUVEPÄEVAD 2013

Millal: 6.-7. juuli 2013
Kus: Puhkekeskuses Suvi www.peipsi-suvi.ee), Ida-Virumaal Peipsi järve ääres

Head erakonnakaaslased, olete oodatud koos oma perede ja sõpradega selleaastastele erakonna suvepäevadele

Suvepäevade kava

LAUPÄEV, 6. juuli

10.00 laagriplats avatakse osalejatele, algab registreerimine
11.00 – 12.00 SDE volikogu
12.15 – 13.00 suvepäevade avatseremoonia, toimub rivistus ja ühislaulmine
13.00 – 14.00 lõunasöök
14.00 – 18.00 toimuvad paralleelselt spordivõistlused, poliitilised debatid e gigantide heitlused koondnimetuse all "Diskriminee-rimise (mitmesuguse) võlud ja valud", lastehoid kahes vanusegrupis – pisematele ning 12-16. aastastele
18.00 – 19.00 jalgpall Eestimaa vs Liiwimaa
19.00 – 20.00 õhtusöök
20.00 – 21.15 piirkondade taidluskavad teemal "Sotsialistlik sürrealism"
21.30 – 23.30 ansambel PS Troika
Südaööst alates DJ ja disko kuni varaste hommikutundideni

PÜHAPÄEV, 7.juuli

09.00 – 10.00 hommikusöök
10.00 – 11.00 kainestav hommik Sven Mikseriga, modereerib Jaak Allik
10.00 – 12.00 piirkondade käsitöö- ja talulaat
11.00 – 12.00 piirkondade vaheline viktoriin
12.00 – 12.30 korvpall Riigikogu vs Rahvakogu
12.30 – 13.00 üllatus
13.00 – 14.00 lõputseremoonia ja autasustamine
14.00 – 15.00 lõunasöök

NB! Puhkekeskus Suvi territooriumile lemmikloomadega sissepääs keelatud. Samuti ei majutata külastajaid koos lemmikloomadega.

Suvepäevade osalustasu

Ööbimine telgis	Hind
Lapsed (3-7 aastat)	*2.-*
Noored (7-21 aastat)	*5.-*
Mittetöötavad noorsotsid ja VSD liikmed (al 65 aastast)	*8.-*
Täiskasvanud	*15.-*
Ööbimine majades	**Hind**
Lapsed (3-7 aastat)	*4.-*
Noored (7-21 aastat)	*7.-*
Mittetöötavad noorsotsid ja VSD liikmed (al 65 aastast)	*12.-*
Täiskasvanud	*20.-*

Majades on 3-4 kohalised toad. Korralikud WC ning pesemisruumid on tubade peale ühiskasutuses. Kokku on majades 150 kohta.

Osalustasud sisaldavad nelja söögikorda, ööbimist ja pakutavat programmi (va ekskursioonid ning tervisetelgis pakutavad teenused).

Suvepäevadele registreerimine

Registreerinuks loetakse Sind siis kui oled endast teada andnud Reeli Reimannile telefonil 5332 8400 või mailil suvepaevad@sotsdem.ee. Seejärel tuleb nädala jooksul tasuda osavõtutasu. Palun kirjutage ülekande selgitusse kindlasti märksõnaks "Suvepäevad 2013" ning osavõtjate nimed, kelle eest makstakse. **Suvepäevadele registreerimine kestab 19. juunini!**

SDE arveldusarved on:

SEB Pangas 100 220 002 600 09
Swedpangas 22 101 567 4174

Transport

Transpordi eest vastutavad osalejad ise või tellivad piirkonnad ühise bussi. Küsige infot oma piirkonnajuhtidelt ning koordinaatoritelt.

Lisainfo

Suvepäevadel on võimalik osta erakonna meeneid ja tasuda ka liikmemaksu. Kõik 2013 aastal liikmemaksu maksnud suvepäevalised osalevad loteriis. Kohapeal on olemas puhvet. Läheduses asub Alajõe kauplus. Palun varuge kaasa sularaha.

Suvepäevade kohta saab lisainfot Ida- ja Lääne-Virumaa koordinaatorilt Reeli Reimannilt (eesti keeles, reeli.reimann@sotsdem.ee ja 5332 8400) ja Tiina Kullamält (vene keeles, tiina.kullama@gmail.com ja 5284370).

Teie osalemist ootama jäädes,
SDE Ida-Virumaa piirkond

Sotsiaaldemokraatide suvepäevad 2013